

Bond Beter Leefmilieu
KOEPEL VAN MILIEUVERENIGINGEN Vlaanderen...



BioForum VLAANDEREN
vzw
KOEPELORGANISATIE VAN DE BIOLOGISCHE LANDBOUW & VOEDING



Mevr. Hilde Crevits
Vlaams Minister van Openbare
werken, Energie, Leefmilieu en Natuur
Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20 bus 1
1000 Brussel

Brussel, 10 februari 2009

Betreft:

- **toelating van teelt van genetisch gewijzigde maïs Bt11 en 1507**
- **Frans, Grieks en Hongaars moratorium voor de maïs MON810**

Geachte Minister,

Met dit schrijven willen wij onze ongerustheid uitdrukken over het voorstel van de Europese Commissie om de teelt van twee nieuwe genetisch gewijzigde maïsvariëteiten (Bt11 en 1507) toe te laten in Europa. Ook het voorstel om Frankrijk, Griekenland en Hongarije te dwingen hun nationaal moratorium op de genetisch gewijzigde maïs MON810 op te heffen, baart ons zorgen. Om het milieu, de agrarische diversiteit en de consumenten te beschermen, vragen we u om de drie landen in kwestie te ondersteunen en tegen de toelating van deze nieuwe genetisch gewijzigde organismen (ggo's) te stemmen.

Op 4 december 2008 heeft de Europese Raad Leefmilieu unaniem besloten dat de Europese wetgeving met betrekking tot ggo's momenteel niet correct wordt toegepast. De ministers waren ook van mening dat de risico-evaluatie voor ggo's moet worden verbeterd.¹ Ze benadrukten in het bijzonder de noodzaak om:

¹ Council Conclusions on Genetically Modified Organisms (GMOs), 2912th Environment Council meeting, Brussels, 4 December 2008

http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/envir/104509.pdf

- de langetermijneffecten van genetisch gewijzigde planten en hun effecten op niet-doelwit organismen te evalueren (Artikel 3) en - met het oog daarop - de EFSA richtlijnen grondig te herzien, zoals al eerder werd gevraagd door de Europese Commissie (Artikel 2 en 3);
- de specifieke regionale en lokale karakteristieken van de lidstaten ten volle in overweging te nemen (Artikel 15);
- de evaluatie van genetisch gewijzigde planten die hun eigen pesticide aanmaken (zoals BT 11 en 1507) en de evaluatie van pesticiden te harmoniseren (Artikel 4);
- de milieu-effecten van veranderingen in het gebruik van herbiciden veroorzaakt door herbicidetolerante gewassen (zoals Bt11 en 1507 die tolerant zijn aan glufosinaat en tevens het Bt-toxine afscheiden) (Artikel 4);
- de socio-economische impact van de teelt van genetisch gewijzigde planten te evalueren tegen juni 2010 (Artikel 7).

In september 2008 hebben DG Gezondheid en DG Milieu van de Europese Commissie het EFSA gevraagd om de potentiële negatieve milieueffecten van veranderende landbouwpraktijken als gevolg van het gebruik van herbicidetolerante planten te evalueren.² Toch werden de maïs Bt11 en 1507, die een Bt-toxine produceren en een gen bevatten dat hen tolerant maakt aan het herbicide glufosinaat, nooit geëvalueerd volgens die normen. De pas aangenomen pesticidenverordening zal er bovendien toe leiden dat glufosinaat binnen afzienbare tijd verboden wordt in de EU.³

Het voorstel van de Commissie om de teelt van Bt11 en 1507 toe te laten is een aanfluiting van deze aanbevelingen en van de nieuwe pesticidenverordening. Daarom vragen we u om tegen dit voorstel te stemmen.

Het voorstel om de teelt van de twee maïsvariëteiten goed te keuren, kwam tot stand onder druk van het bedrijf Pioneer, de producent van de maïs 1507. Het is het resultaat van een overeenkomst die volgde op een juridische procedure van Pioneer tegen de Europese Commissie. De Commissie schuift daarmee de wetenschappelijke controverse rond dit soort ggo's en de bezorgdheid over de impact die genetisch gewijzigde planten zouden kunnen hebben op de natuur, het milieu en de Europese landbouw aan de kant. Het is nu aan u om te beslissen of deze planten al dan niet op de Europese akkers zullen geteeld worden. We vragen u om tegen de toelating van deze omstreden ggo's te stemmen.

Met betrekking tot het Franse, Hongaarse en Griekse moratorium, willen wij erop wijzen dat de herzieningsprocedure voor de toelating van MON810 op Europees niveau momenteel aan de gang is. Het lijkt ons ongepast om de opheffing van de nationale moratoria te vragen, zonder te wachten op een grondige en kwaliteitsvolle herziening van de maïs MON810.

² Letter of Mr. Madelin and Delbeke of 8 September 2008 to Ms Catherine Geslain-Lanéelle http://www.efsa.europa.eu/cs/BlobServer/DocumentSet/gmo_response_european_commission_en.pdf

³ On 13 January 2009 the European Parliament agreed with the Council on the text of the Regulation concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC. The Regulation's criteria identify glufosinate as one of 22 substances that must be phased out in the EU because of the serious health and environmental risks it poses.

De Monsanto-maïs MON810 heeft bewezen negatieve effecten op niet-doelwit organismen (inclusief onrechtstreekse en langetermijneffecten^{4 5 6}), op de bodemgezondheid^{7 8 9} en op aquatische ecosystemen.^{10 11} Ze leidt tot de ontwikkeling van resistentie bij insecten tegen het Bt-toxine dat de plant aanmaakt.^{12 13} De ingebrachte genetische sequentie wordt vermengd met het eigen DNA van de plant, zodat MON810 in feite een onbekend proteïne produceert. Laboratoriumtesten gebeuren doorgaans met de zuivere vorm van het Bt-toxine, geproduceerd door bacteriën – niet met het toxine geproduceerd door de plant.¹⁴ Dit maakt de meeste tests voor de evaluatie van de milieuveiligheid van MON810 ongeldig. Verder varieert het gehalte Bt-toxine geproduceerd door MON810 sterk tussen verschillende locaties en tijdstippen en zelfs tussen individuele planten op hetzelfde veld.¹⁵

Meer dan 60 % van de Europese bevolking is gekant tegen het gebruik van ggo's in de landbouw, zo blijkt uit de laatste Eurobarometer-opiniepeiling van maart 2008.¹⁶ Voorstanders stellen genetisch gewijzigde planten graag voor als onvermijdbaar. Nochtans worden ze slechts geteeld op 2,4 % van het wereldwijde landbouwareaal. Meer dan de helft van alle ggo-teelten, staat in de VS.

Op initiatief van de Wereldbank en verscheidene VN-organen werd in april 2008 het rapport van de IAASTD (*International Assessment of Agricultural Science and Technology for Development*) voorgesteld en ondertekend door 60 regeringen. De IAASTD is de allereerste wetenschappelijke evaluatie van de wereldwijde landbouw ooit. Ze is het resultaat van vier jaar werk door meer dan 400

4 Prasifka, P.L., Hellmich, R.L., Prasifka, J.R. & Lewis, L.C. 2007. Effects of Cry1Ab-expressing corn anthers on the movement of monarch butterfly larvae. *Environmental Entomology* 36:228-233.

5 Andow, D.A. and A. Hilbeck. 2004. Science-based risk assessment for non-target effects of transgenic crops. *Bioscience* 54: 637-649.

6 Obrist, L.B., Dutton, A., Romeis, J. & Bigler, F. 2006. Biological activity of Cry1Ab toxin expressed by Bt maize following ingestion by herbivorous arthropods and exposure of the predator *Chrysoperla carnea*. *BioControl* 51: 31-48.

7 Baumgarte, S. & Tebbe, C.C. 2005. Field studies on the environmental fate of the Cry1Ab Bt-toxin produced by transgenic maize (MON810) and its effect on bacterial communities in the maize rhizosphere. *Molecular Ecology* 14: 2539-2551.

8 Stotzky, G. 2004. Persistence and biological activity in soil of the insecticidal proteins from *Bacillus thuringiensis*, especially from transgenic plants. *Plant and Soil* 266: 77-89.

9 Zwahlen, C. Hilbeck, A. Gugerli, P. & Nentwig, W. 2003. Degradation of the Cry1Ab protein within transgenic *Bacillus thuringiensis* corn tissue in the field. *Molecular Ecology* 12: 765-775.

10 Rosi-Marshall, E.J., Tank, J.L., Royer, T.V., Whiles, M.R., Evans-White, M., Chambers, C., Griffiths, N.A., Pokelsek, J. & Stephen, M.L. 2007. Toxins in transgenic crop byproducts may affect headwater stream ecosystems. *Proceedings National Academy of Sciences of the USA* 41: 16204-16208.

11 Bøhn, T., Primicerio, R., Hessen, D.O. & Traavik, T. 2008. Reduced fitness of *Daphnia magna* fed a Bt-transgenic maize variety. *Archives of Environmental Contamination and Toxicology* DOI 10.1007/s00244-008-9150-5.

12 Chilcutt, C.H. and B.E. Tabashnik. 2004. Contamination of refuges by *Bacillus thuringiensis* toxin genes from transgenic maize. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 101:7526-7529.

13 Andow, D.A. 2001. Resisting resistance to Bt corn. In: *Genetically engineered organisms: assessing environmental and human health effects*. Letourneau, D.K. and B.E. Burrows (eds.) Boca Raton, FL: CRC Press.

14 Rosati, A., Bogani, P., Santarlaschi, A. Buiatti, M. 2008. Characterisation of 3' transgene insertion site and derived mRNAs in MON810 YieldGard maize. *Plant Molecular Biology* DOI 10.1007/s11103-008-9315-7.

15 Nguyen, H. T. & J. A. Jehle 2007. Quantitative analysis of the seasonal and tissue-specific expression of Cry1Ab in transgenic maize MON810. *Journal of Plant Diseases and Protection* 114: 820-87.

16 *Special Eurobarometer 295*. Attitudes of European citizens towards the environment. March 2008. Available at URL: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_295_en.pdf

wetenschappers uit de hele wereld. Het rapport ziet geen rol weggelegd voor ggo's bij de verwezenlijking van de Millenium ontwikkelingsdoelstellingen of het uitroeien van de honger. De toekomst van de landbouw ligt in agro-ecologische landbouwsystemen die werkgelegenheid creëren, plattelandontwikkeling stimuleren, de bodem, het water en het klimaat beschermen en de biodiversiteit promoten. Zo'n landbouwsystemen verzekeren een gezonde landbouw en gezond voedsel en besmetten het milieu niet met chemische inputs en genetische gewijzigde gewassen.

Wij hopen dat u Frankrijk, Griekenland en Hongarije ondersteunt en dat u stemt tegen het voorstel van de Commissie om twee nieuwe genetisch gewijzigde maïsvariëteiten toe te laten.

Hoogachtend,

Marc-Olivier Herman, campagnedirecteur, Greenpeace Belgium

Leen Laenens, coördinator wetgeving en beleid, Bioforum Vlaanderen

Patrick Ruppel, wetenschappelijk medewerker, Bioforum Wallonië

Jan Turf, beleidscoördinator, Bond Beter Leefmilieu (BBL)

Lionel Delvaux, verantwoordelijke platteland, Fédération Inter-Environnement Wallonie (IEW)

Koen Van den Noortgate, syndicaal vertegenwoordiger, Vlaams Agrarisch Centrum (VAC)

Xavier Delwarte, algemeen secretaris, Fédération Unie de Groupements d'Éleveurs et d'Agriculteurs (FUGEA)

Marc Fichers, algemeen secretaris, Nature & Progrès Belgique

Geert Gommers, stafmedewerker voeding en landbouw, Vereniging voor Ecologisch Leven en Tuinieren (VELT)

David Heller, voorzitter, Friends of the Earth Vlaanderen & Brussel

Ezio Gandin, bestuurslid, Les Amis de la Terre - Belgique

Contactpersoon:

Jonas Hulsens, campagneleider duurzame landbouw, Greenpeace Belgium

T: +32 (0)2 274 09 38

M: +32 (0)496 26 31 93

F: +32 (0)2 274 02 30

E: jonas.hulsens@be.greenpeace.org

Cc:

- Paul Magnette
- Laurette Onkelinx
- Evelyne Huytebroeck
- Benoît Lutgen